

Кафедра оперно-симфонічного диригування

Робота з симфонічним оркестром

Освітній ступінь

магістр

Курс	1-2
Семестр	1,2,3

Спеціальність

025 Музичне мистецтво

Освітньо-професійна програма

«Музичне мистецтво»
Оперно-симфонічне
диригування

ECTS	6
Загальний обсяг годин	180
Практичні заняття	82
Самостійна робота	98

Статус

обов'язкова

Форма контролю

залік

Інформація про викладачів

ППП	Здоренко Віктор Михайлович, професор, завідувач кафедри оперно-симфонічного диригування Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. Османов Ділявер Мідатович, професор кафедри оперно-симфонічного диригування Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського, доцент
Профіль викладача	orcid: 0000-0001-7883-3828
e-mail	DilyaverOsman@gmail.com

Анотація навчальної дисципліни

Мета: формування в особі майбутнього диригента всебічно розвинутого професіонала, керівника оркестрового колективу; розвинути слухові навички, необхідні для роботи з симфонічним колективом; виховати висококваліфікованого диригента, здатного ефективно вирішувати питання становлення, розвитку і творчої діяльності колективу та різноманітних ансамблів; виховати смак до кращих зразків симфонічної творчості різних стилів, жанрів, епох; виховати майбутнього диригента всебічно розвинутого професіонала, керівника і вихователя оркестрового колективу, а також музиканта, який прагне плідно розвивати оркестрове виконання.

Завдання:

- опанувати методику роботи над симфонічними творами;
- опрацювання мануальної техніки та удосконалення мистецтва диригування;
- удосконалення методики репетиційної роботи та важелів впливу на виконавський колектив;
- вивчення та засвоєння симфонічного репертуару.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- специфіку професійної діяльності диригента, його функціональні обов'язки і завдання;
- основоположні засади диригентської майстерності, елементи внутрішньої і зовнішньої техніки;
- методологію роботи диригента під час роботи з партитурою;
- засоби і прийоми сценічної взаємодії з артистами оркестру в контексті розкриття драматургії твору;

вміти:

- використовувати широке знання репертуару, необхідного професійному оперно-симфонічному диригенту в його різноманітній суспільно-музичній діяльності;
- розуміти стилістику та застосування цих знань у виконавсько-педагогічній діяльності;
- враховувати специфіку колективу театру (оркестру) в контексті своєї професійної діяльності;
- проводити аналіз запропонованого музичного тексту (партитури);
- застосовувати елементи внутрішньої і зовнішньої техніки диригента, весь комплекс виразних засобів для створення художнього образу та драматургії;
- органічно взаємодіяти з артистами колективу для розкриття драматургії твору.

Перелік тем

Тема № 1. Диригування симфонічним оркестром: сутність, функції, завдання

Тема № 2. Етапи роботи над симфонічною партитурою – практичний аспект

Тема № 3. Самоконтроль та засоби впливу як основоположні методи виконавської діяльності оперно-симфонічного диригента

Тема № 4. Методи роботи з симфонічним оркестром – практичні рекомендації

Тема № 5. Основи практичної роботи з симфонічним оркестром: завдання, викликів та методи їх вирішення

Тема № 6. Формування практичних навичок в опануванні техніки диригування акомпанементу

Тема № 7. Значення класичного репертуару у формуванні стилістичних особливостей симфонічного диригента

Тема № 8. Стилiстичнi риси епохи романтизму в диригуванні

Тема № 9. Етапи роботи над симфонічною партитурою епохи романтизму

Тема № 10. Вдосконалення мануальної техніки з урахуванням стилістики різних епох

Тема № 11. Методи роботи диригента над репертуаром епохи романтизму у симфонічному оркестрі

Тема № 12. Основи практичної роботи диригента з симфонічним оркестром на прикладі репертуару епохи романтизму

Тема № 13. Формування практичних навичок в опанування технікою диригування акомпанементу періоду епохи романтизму
Тема № 14. Роль та значення репертуару у формуванні стилістичних особливостей диригента симфонічного оркестру.
Тема № 15. Стилiстичнi особливостi диригування репертуару зарубiжних композиторiв
Тема № 16. Етапи роботи над симфонiчною партитурою зарубiжних композиторiв
Тема № 17. Методи роботи студента-диригента з симфонiчним оркестром над репертуаром зарубiжних композиторiв
Тема № 18. Основи практичної роботи студента-диригента з симфонiчним оркестром на прикладi репертуару зарубiжних композиторiв
Тема № 19. Оволодiння технікою диригування акомпанементу та формування практичних навичок на зразках творiв зарубiжних композиторiв
Тема № 20. Значення репертуару зарубiжних композиторiв у формуванні стилістичних особливостей симфонічного диригента
Тема № 21. Диригування творами сучасних композиторiв, стилістичнi засади
Тема № 22. Етапи роботи над симфонiчною партитурою сучасних композиторiв – методи практичного втілення
Тема № 23. Усвідомлення та втілення практичних засад мануальної техніки на творчому доробку сучасних композиторiв
Тема № 24. Робота студента над репертуаром сучасних композиторiв з симфонiчним оркестром
Тема № 25. Методи практичного втілення студента-диригента з симфонiчним оркестром в роботі над репертуаром сучасних композиторiв
Тема № 26. Оволодiння технікою диригування акомпанементу та формування практичних навичок на зразках творiв сучасних композиторiв
Тема № 27. Роль i значення репертуару сучасних композиторiв у формуванні стилістичних особливостей симфонічного диригента

Форми та технології навчання

В процесі роботи з оркестром студент формує навички диригування, розвиває в ньому усвідомлене відношення до виконання музичного твору, учить аналізувати і виконавські осмислювати партитуру, знайомить з широким колом музичної літератури. Тут студент навчається демонструвати результати своєї самостійної роботи і одержує вказівки, що дають йому напрям для подальшого розвитку всебічних виконавських якостей. Заняття повинні бути побудовані так, щоб направляти самостійну роботу студента, підказувати йому методи найефективнішого розвитку необхідних диригентуздібностей і якостей – всього того, що робить диригентську техніку активним засобом спілкування і впливу на виконавців.

Репетиційна робота покликана підготувати молодого диригента до його подальшої практики диригування в симфонічному оркестрі, удосконалювати його виконавську майстерність.

Навчальні ресурси

Нотний матеріал відповідного симфонічного, музикознавча та методична література за фахом представлені у вільному доступі в бібліотеці та читальній залі Академії. Інструментарій у репетиційних приміщеннях, навчальних аудиторіях, концертних залах Академії надається для проведення занять, репетицій та концертних виступів відповідно до розкладу.

Методи контролю

Поточний контроль:

- вербальний: співбесіда, експрес-опитування;
- аналітичний: аналіз самопідготовки студента;
- практичний: виконання вправ, практичний показ;

Підсумковий контроль:

- вербальний: колоквіум;
- практичний: диригування твором, або частин з твору.

Наприкінці кожного семестру студенти проходять підсумкову атестацію у вигляді заліків, сутність яких полягає у перевірці набутих знань і сформованих навичок в опануванні майстерності диригента. Підсумковий контроль складається з двох частин: практичної – диригування виконавської програми (або уривків з програми) та теоретичної – колоквіуму.

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	академічний концерт	40
2.	відвідування занять	10
4.	залік	50
	Всього	100

Критерії оцінювання знань студентів

90–100–А– відмінно	Демонстрація високого рівня виконання практичних завдань, особистий творчий внесок у створення художнього образу та драматургії музичного твору.
82–89–В– добре	Демонстрація якісного рівня виконання практичних завдань, навичок створення художнього образу та драматургії музичного твору.
74–81–С– добре	повна відповідь на питання колоквіуму з посиланням на літературні джерела, творчий доробок провідних митців.
64–73–D– задовільно	Демонстрація посереднього рівня виконання практичних завдань, навичок створення художнього образу та драматургії музичного твору.
60–63–Е– задовільно	Демонстрація посереднього рівня виконання практичних завдань, граничних навичок створення художнього образу та драматургії музичного твору.
35–59–FX– незадовільно	Демонстрація низького рівня виконання практичних завдань, недостатня сформованість навичок створення художнього образу та драматургії музичного твору.
0–34–F– незадовільно	Неспроможність виконання практичних завдань, відсутність навичок створення художнього образу та драматургії музичного твору.

Інклюзивне навчання

Жоден студент не має відчувати себе іншим та виключеним з освітніх, культурних і соціальних процесів – це головне завдання інклюзії.

Поза аудиторні заняття

Передбачається у межах вивчення навчальної дисципліни участь студентів у міжнародних та вітчизняних виконавських конкурсах, творчих заходах, концертах класу тощо.

Рекомендована література

1. Венедиктов Л.М. Академік оперного мистецтва (Про діяльність В.С.Тольби) // Виконавські школи вищих навчальних закладів України:3б. Ст.. – К.: Київська держ. консерваторія імені П.І.Чайковського, 1990
2. Вірановський Г. Музично-теоретичні системи. –К.: Музична Україна, 1978
3. Грінченко О. Історія української музики – К., 1922.
4. Гулеско І.І. «Реквієм» Моцарта (До проблеми відродження старовинних жанрів): Навчальний посібник. –Харків, 1998
5. Завадинський Д. Вибір тактових схем // Питання диригентської майстерності. – К.: Музична Україна, 1980
6. Іконник В.М. Культура інтонації. –К.: Рукопис, 1969.
7. Історія української культури: У 5 т. – Т. 1. – К., 2001.
8. Історія української музики: У 4 т. – К., 1989, 1990, 1992.
9. Канерштейн М. Вопросы дирижерского мастерства К., 1980.
10. Канерштейн М. Про методику навчання диригентів // Питання диригентської майстерності. – К.: Музична Україна, 1980
11. Колеса М. Навчання студента-диригента в класі по спеціальності //Українська музика. – К.: Музична Україна, 1972
12. Колеса М. Основи техніки диригування. –К.: Держвид., 1960
13. Кофман Р. Виховання диригента: Психологічні особливості. – К.: Музична Україна, 1986.
14. Москаленко В. До визначення поняття «Музичне мислення» // Українське музикознавство. – Вип.. 28. – К.: НМАУ, 1998
15. Рожок В. Стефан Турчак (до проблеми творчого методу диригента) // Наук.вісник НМАУ імені П.І.Чайковського. Музичне виконавство. – Вип.. 2. – К., 1999
16. Тольба В.С. Проблеми виконавства // Питання диригентської майстерності. – К.: Музична Україна, 1980
17. ALLMENDINGER, Jutta; HACKMAN, J. Richard; LEHMAN, Erin V. Life and work in symphony orchestras. *The Musical Quarterly*, 1996, 80.2: 194-219.
18. Koivunen, Niina. *Leadership in symphony orchestras. Discursive and aesthetic practices*. Tampere University Press, 2003.
19. Lee, Douglas A. *Masterworks of 20th-century music: the modern repertory of the symphony orchestra*. Psychology Press, 2002.
20. Koivunen, Niina, and Grete Wennes. "Show us the sound! Aesthetic leadership of symphony orchestra conductors." *Leadership* 7.1 (2011): 51-71.
21. Ledbetter, Steven. "" Stress and Music: Medical, Psychological, Sociological, and Legal Strain Factors in a Symphony Orchestra Musician's Profession", by M. Piperek (Book Review)." *Notes* 39.1 (1982): 94.
23. Melis, Guido. *Storia dell'amministrazione italiana*. Società editrice il Mulino, 2020.

Допоміжна література

1. Кокарева Е. О. Основи диригентської підготовки : навч.-метод. посібник / Е. О. Кокарева. – Кривий Ріг : КП ДВНЗ «КНУ», 2015. – 232 с.
2. Колесса Н. Ф. Основи техніки диригування / Н. Ф. Колесса. – К. : «Муз. Україна», 1981. – 208 с.